

gropafe. Să șine îngropat tot sporiul, tot
azutoriul, toată sănătata, tot binele, tot no-
rocul, toată averea și toată puterea. Cînd
or număra femēiile fermecătoarile cu băr-
bați fermecători aștepte sfințe legumuri,
cînd I-or număra, atunș și nișe atunș, să
poată fașe facătura la casa asta și să nu
să prindă fermecătura de casa aiasta“.

eltemetve a munka látszatja és az egész
segítség, az egész egészség, az összes
jószág, az egész vagyon, az egész erő. A
mikor a rontóaszszonyok és rontóférfiak
meg fogják számlálni ezeket a zöldségeket,
akkor, de még akkor se tudjanak ennél a
háznál rontást csinálni és ne ragadjon a
rontás ereje a házra.“

Ezt elmondja kilencszer, a tányért a jelekkel eltemeti a küszöb alá.

Végül megjegyzem, hogy az itt közölt anyagot ugyanaz a besztercezi javas-
asszony diktálta le, aki után az előző évi folyamban oláh babonákat közöltem.

Filimon Aurél.

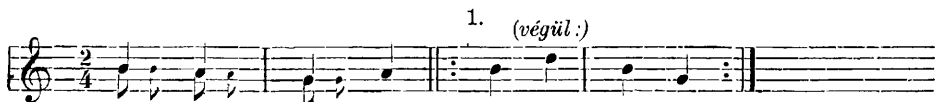
NÉPKÖLTÉSZET ÉS NÉPZENE.

Pótlék a zoborvidéki népszokásokhoz.

(Befejező közlemény.)

VIII. Sárdó.

A kövér csütörtök utáni vasárnap járnak a gyerekek, néhol a legények „sár-
dózni“. A „sárdósak“ kettesben vagy hármásban járnak. A negyedkóta ritmusát
kiverik a földön nagy bunkósbotokkal, a melyekre néha bádogdarabokat szögez-
nek, hogy csörögjön. Szalonnával jutalmazták őket.

Sár - dó, gyűj - jön, Csi - csik má - csik.
Hoz - zon me - le - get. Má - kos má - csik.
Mi - cso - da - i me - le - get?
Nyá - ri me - le - get.
Haj szé - kecs - ke, szé - kecs - ke,
Sző - lő dom - bocs - ká - ja.
Zab sze - me - sed - jen,¹
Bú - za bu - kro - sod - jon,
Ki - rá lo - va hí - z - zon,
A - zon me - gyünk had - ba,
Tö - rök há - bo - rú - ba.

(Menyhe, Nyitra vm.)

2.

Erre a dallamra megy a bédi szöveg is:

Sárdó gyűjj é,	Búza bukrosodjon,
Hozz meleget.	Kirá lova hízzon,
Micsodai meleget?	Azon meggyünk hadba,
Nyári meleget.	Török háborúba.
Haj székecske, székecske,	
Szőlő dombikája.	Csicsik, mácsik,
Zab szemesedjen,	Máros mácsik.

¹ V. ö. Kiss Á.: Magyar gyermekjátékgy. 449. és 452. l.

Lapu alatt lapogjon
Csovány alatt cziczogjon
Csicsik, mácsik,
Mákos mácsik.

(Béd, Nyitra vm.)

3.

A zserei szöveg a dallamnak csak két első ütemén forog:

Sárdó gyűjj é,
Meleget hozzá!
Micsodai meleget?
Nyári meleget.
Haj székecske, bakoecska,
Szőlőhegyen dombocska.
A kolonyi lányok
Mind a vízbe hulltak,
Lapu alatt lapognak,
Csovány alatt cziczognak.

Zab szemesedjen,
Búza bukrosodjon,
Kêtek lovok hízzon,
Kirá lova dögölyön,
Lyány csöcse csucsorodjon,
Fana fodorodjon.

(Zsere, Nyitra vm.)

4.

Sár - dó, gyűjj el. Mi - cso - da - i me - le - get? Nyá - ri me - le - get.
Hozz me - le - get.

Haj szé - kecs - ke, szé - kecs - ke, A meny - he - i lá - nyok
Sző - lő - he - gyen dom - bocs - ka, Mind - a víz - be hú - tak.

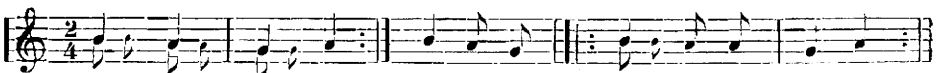
La - pu a - latt la - pog - nak. A meny - nyi ür - ge - lyuk, po - czik lyuk,
Cso - vány a - latt czi - czog - nak.

Recit.

Any - nyi ve - rem bú - zá - juk le - gyen kê - tek - nek.

(Ghymes, Nyitra vm.)

Sár - dó, gyűjj é! A lá - nyok mind ar - ra men - nek
Hozd el a me - le - get! mind a víz - be hull - tak.
Mi - cso - da - i me - le - get?
Nyá - ri me - le - get.
Haj szé - kecs - ke szé - kecs - ke,
Sző - lő - he - gyen dom - bocs - ka.

3-szor 3-szor

Add ne - kem Mind ki - sze - dem a víz - böl. Zab sza - po - ro - dik,
Szeb - bi - ket, La - pu al - att la - pog - nak, Bú - za buk - ro - so - dik.
Job - bi - kat. Pén - dél a - latt czi - czog - nak.

Asz - szony e - szik csi - kot, S . . e mondja: csip, csup

Va - la - hány po - czik - lyuk, any - nyi ve - rem bú - za.

(Kolon, Nyitra vm.)

IX. Bőjti játék.¹

1.

Nagybőjtben, minden vasárnap délután kimennek a lányok a Horka nevű dombra „ulicskázni“. Mindegyik visz magával egy kisebb lánykát; ez a „báránycája“. Kint leülnek körbe, maguk elé ültetik a „báránycáikat“; ezeknek fejét ruhájukkal betakarják, míg a következő ének folyik:

(♩ = 72—76.)

U - lies - ka, ma - ko, ma - ko, ma - ko - lies - ka Uj - vá - ri

bi - ró Mit ke - res? Lyá - nyo - dat. Kes - keny, ma - go - sab - bi - kat
Me - lyi - ket? Szeb - bi - ket,

3-szor

In - nét on - nét asz - szo - nyok, Lyá - nyo - dat Ké - re - tyi, kö - ve - tyi.
Lé - dőcz u - ram ü - zén - tē. Mē - lyi - ket? Szeb - bi - kēt,
Ű - ze - ne - tit ü - zén - tē.

Kes - keny ma - go - sab - bi - kat. Ád ne - ked azt, A mi lyá - nyunk
Sz . . t ka - pod azt.

oly szép, oly kē - gyēs, oly bē - csēs, a vas - ka - pun ki nem me - het

¹ Lásd Kiss Áron: Magyar gyermekjátékok 218—26. és 335—80. lap.² Határozatlan hangról mélyebbre való hirtelen csuszamodás. Körülbelül d^2 -től f^1 -ig fut le a hang, ha egyesekkel külön énekeltejük. Karban igen különös kiáltás-féle hatású.

tíz a - rany gyű - rő - je né - ki, Szol - ga - le - gény tán - czol, nyo - mát
ko - po - gós esiz - má - ja né - ki

se nyom - ja, fű - hér kar - ját se nyujt - ja.

Ezután sorra jár egyik leány, a kis lányok fejére tart egy botot és kérdi: „Ki szakálla?” Felel a lány: „Gál János szakálla“. (A kis lányka apja neve.) Mikor mind végigkérdezte, fölkerekednek a nagyok, kövecset szednek, majd visszajönnek s így kiáltoznak: „Fele czipó, fele keayér, fele poczik, fele bőr“. Mindegyik három kövecset ad a „báránkjának“; „ez muzika, ez mézeskalács, ez czúkor“. A kis lányok eddig a földön ültek. Most a nagyok fölkapják, körülforгатják őket ezzel a szóval: „Szita, szita, kom, szita, szőrös fejő Marczika“. Végül ismét leültetik őket s a nagyok a „Bújj-bújj zöld ág“ játékba kezdenek.

(Béd. Nyitra vm.)

2.

Valamivel rövidebb a menyhei változat:

Haj Új - vár, mit kü - rös, haj, új - vá - ri bí - ró.

4-szer

In - nét on - nét asz - szo - nyok Lyá - nyo - dat ké - ret - jük, kö - vet - jük.
Az Új - vár - nak mēl - lő - lő Mē - lyi - két? Szēb - bi - két,
Lé - dēcz u - ram ü - zēn - tē
Ű - zē - nē - tēt ü - zēn - tē:

Kes - keny ma - go - sab - bi - kat, kes - keny ma - go - sab - bi - kat.

4-szer

Is - tēn gyú - nás, asz - szony. A mē lyá - nyunk jó kü - gyēs, jó bü - esēs,
Is - tēn gyú - nás,
fo - gadj Is - tēn,
Szēnt Ér - zēb - tēt

Szol - ga lē - giny tán - cza nyo - mát sē nyom - ja, fű - hir kar - ját sē nyujt - ja.

Végül újra: Istēn gyúnás, fogadj Istēn,
Istēn gyúnás, Szēnt Ér - zēb - tēt asszony.

(Menyhe, Nyitra vm.)

X. Parázsolás.¹

A parázsolást, bár világosan rokon a fentebb leírt szokásokkal, már nem falujáró gyerek- vagy legénycsoport végzi szalonnajutalom reményében. Karácsony ünnepén köszöntenek be ezzel a mondókával jóismerősök és rokonok, mikor egymást látogatják:

„Dicséértessék az Úr Jézus Krisztus! Szerencsés ünnepekét kívánok kegyelmeiteknek; üdvösséggel, bikességgel múlathassunk Krisztus urunk születése napján. Adjon Isten gazdának bort, búzát, gazdasszonynak tyúkot, lúdat, legényeknek, lányoknak egy-egy szép mátkát, országunkba csendes bikességet, holtunk után léleküdvösséget és megmaradást“.

(Béd, Nyitra vm.)

Kodály Zoltán.

Két XVIII. századi dalgyűjtemény sárospataki kézírata.

(Második közlemény.)

Mérsékeltén.

21.

Ha nem lát - tam vol - na ga - lamb ké - ped, Nem fo - gott vol -
na meg lé - ped. Ed - dig sze - mé - lyed - del csak pacz - káz - tam,
Már most bá - nom, hogy hi - báz - tam. De én ed - dig, a - ki csak gú -
nyo - lód vol - tam, Kar - ja - id a - lá hó - dol - tam.

Változatai: Sárospataki Érz. és Vig. D. I. 169. II. 156. Dávidné Soltári 88.

Élénken.

22.

Nem le - szek én már sze - rel - mes, Mert sze - ret - ni ve - sze - del - mes.

Lassacsán.

Ku - pi - dó - nak nyi - la mér - ges; Rít - ka szív, a mely nem fér - ges.

Nem népi, de népies dal.

¹ V. ö. a dunántúli „palázolás“-sal. Dr. Sebestyén Gyula dunántúli gyűjtés. 149—168. l.